

ÚRAZY DĚTÍ VE ŠKOLCE

aneb co vše se může dětem přihodit

1. Krvácení z nosu
2. Poranění kloubu
3. Podezření na zlomeninu
4. Cizí tělesa
 - 4.1. Cizí těleso v uchu
 - 4.2. Cizí těleso v nose
 - 4.3. Cizí těleso v oku
 - 4.4. Cizí těleso v dýchacích cestách

1. Krvácení z nosu

Nejčastější příčinou bývá úraz nebo poškození nosní sliznice předmětem, které si dítě strká do nosu.

► Jaká je první pomoc?

- **pevně stiskněte kořen nosu a nosní křídla** a současně mírně **předkloňte hlavu dítěte**, stisk udržte minimálně 5 minut, poté pozvolna povolujte. Pokračuje-li krvácení se stejnou intenzitou, postup opakujte.
- vyzvěte další osobu, aby připravila **studené obklady**, přiložte je na čelo, zátylek a kořen nosu
- dítě stále **uklidňujte** a **poučte ho, aby dýchal ústy**
- nikdy se nepokoušejte sami o tamponádu nosní dutiny! Pokud se krvácení během 20 minut nezaštaví, **musíte přivolat Zdravotnickou záchrannou službu (ZZS) – linka 155**

2. Poranění kloubu

Nejčastěji se můžete setkat s podvrtnutím kotníku či kolena (běžné hry, prolézačky, houpačky). Postižený kloub je bolestivý, postupně otéká, dítě se jen s obtížemi na postiženou končetinu postaví. Nikdy dítě nenuťte, aby bolest „rozchodilo“!

► Jaká je první pomoc?

- nikdy se **nesnažte napravit** končetinu do normální polohy! Dítěti zabraňte stavět se na postiženou končetinu, je-li postižen loket – dítě samo drží paži v poloze, která je nejméně bolestivá.
- na postižený kloub přikládejte **ledové obklady**
- postižený kloub musíte **znehybnit pomocí obvazu**
- je nutno **informovat rodiče**, kteří zajistí potřebné odborné vyšetření (chirurgie, ortopedie)

3. Podezření na zlomeninu

Většinou dojde i k nápadné změně tvaru končetiny, dítě většinou dokáže určit místo největší bolesti (nemusí být v místě kloubu).

► Jaká je první pomoc?

- především **znehybnění postižené končetiny** – je třeba znehybnit kloub nad a pod podezřelým místem
- během ošetřování vždy končetinu přidržíte
- jde-li o poranění horní končetiny, znehybněte ji ohnutou v lokti v úhlu 90 stupňů před trupem – použijte šátkový závěs
- je nutno **informovat rodiče**, kteří zajistí potřebné odborné vyšetření (chirurgie, ortopedie)

4. Cizí tělesa

Cizí tělesa v uchu, nose či v dýchacích cestách bývají poměrně častou příhodou u dětí v kojeneckém a batolivém věku, ale nejsou žádnou výjimkou ani u starších dětí. S oblibou si totiž i starší děti strkají nejen prsty, ale i drobné předměty včetně pastelek do uší i nosu, ale bohužel je také cucají (figurky z „Člověče, nezlob se“) a pak se snadno může stát, že je vdechnou. Stejně tak nebezpečná může být obyčejná žvýkačka a tvrdý bonbon.

4.1. Cizí těleso v uchu

Může jít o zalomenou tuhu pastelky, drobný korálek, luštěniny, někdy může vlézt do zvukovodu i drobný hmyz. Dítě si většinou stěžuje na svědění v postiženém uchu, někdy bolestivost, hůře slyší. Po delší době se může objevit hnisavý a páchnoucí výtok z postiženého ucha.

► Co můžete udělat při podezření na cizí těleso v uchu?

- **je-li těleso vidět**, pokuste se ho jemně uchopit pinzetou a **opatrně vytáhněte**
- **není-li vidět**, nesnažte se zasunovat pinzetu hlouběji – mohlo by dojít k poranění bubínku – informujte rodiče, kteří již zajistí **vyšetření na ORL** ambulanci
- říká-li dítě, že mu do ucha vlezl nějaký hmyz, pokuste se o **výplach zvukovodu** tak, že do zvukovodu nakapete trochu vlažné vody. Potom nakloňte hlavu dítěte na stranu tak, aby voda vytekla a postup opakujte. Nejste-li úspěšní, informujte rodiče, protože bude třeba **ORL vyšetření**.

4.2. Cizí těleso v nose

Opět může jít o jakýkoli drobný předmět podobně jako u ucha. Pomoci ihned můžete jen v případě, že dítě samo oznámí, že mu něco zůstalo v nose.

► Co můžete udělat?

- zkuste přimět dítě, aby se **pokusilo předmět vysmrkat**
- je-li část předmětu viditelná, jemně zakloňte hlavu dítěte a pinzetou se jej pokuste **odstranit**
- nejste-li úspěšní, **informujte rodiče** - opět bude nutné ORL vyšetření

4.3. Cizí těleso v oku

Při hře na pískovišti, při větrném počasí, se může do oka dostat drobná částička popílku či písku. Oko vždy velmi bolí, zvýší se tvorba slz (což někdy samo o sobě postačí k vypláchnutí spojivkového vaku). Můžete se pokusit o odstranění cizího tělíska ze spojivkového vaku, ale nikdy se nepokoušejte odstranit tělíska pevně lpící na bělmu!

► Co můžete udělat?

- dítě uklidněte a **prohlédněte oko** – rozevřete oční štěrbinu prsty, stáhněte dolní víčko a požádejte dítě, aby se podívalo postupně na všechny strany
- oko **vypláchněte borovou vodou**, Ophthalmoseptonexem nebo improvizovaně čistou vodou
- viditelné částičky **odstraňte** rohem gázy či čistého kapesníku
- pokud jste nic nenašli na dolním víčku, musíte hledat pod horním víčkem. Dítě vyzvěte, aby se podívalo okem dolů, tahem za řasy víčko napněte, na jeho horní okraj přiložte sirku a víčko otočte. Opět růžkem kapesníku nebo gázy odstraňte viditelnou nečistotu.

- nedaří-li se víčko otočit, přetáhněte jednoduše horní víčko tahem za řasy přes řasy dolního víčka. Při těchto úkonech se snažte postupovat velmi šetrně a vyvarujte se dotyku rohovky, která je velmi citlivá.

Přetrvávají-li potíže, je nutné opět **odborné vyšetření na oční ambulanci** prostřednictvím rodičů.

4.4. Cizí těleso v dýchacích cestách

Situace v tomto případě **může být velmi dramatická**, protože velmi rychle a náhle vznikne těžká dušnost, dítě kašle, chrčí, namáhavě dýchá, v obličeji rudne, nemůže promluvit a rychle ztrácí vědomí. Může se tak stát při jídle vdechnutím potravy (stačí drobek či kapka tekutiny), při skotačení vdechnutím bonbonu, žvýkačky nebo jiného drobného předmětu. Dítěti je třeba okamžitě pomoci.

► Co musíte udělat?

- **přidrže dítě v mírném předklonu** (menší dítě si můžete opřít o svá kolena) a plochou dlaní své ruky **rázně udeřte několikrát mezi lopatky** a současně vybízejte dítě ke kašli
- nelepší-li se dýchání, postavte se za dítě, svými pažemi **obemkněte hrudník dítěte** v jeho dolní třetině, jednu svou ruku sevřenou v pěst uchopte svou druhou rukou nad dolní polovinu hrudní kosti. Důrazně a směrem nahoru **několikrát stlačte hrudník dítěte** s frekvencí cca 1x za 3 vteřiny (**obr. 1**)
- pokud dušení trvá dále, postavte se za dítě a své ruce stejným způsobem přiložte níže – mezi pupek a dolní část jeho hrudní kosti (**stlačujete nadbřišek**). Opět důrazně zatáhněte k sobě a nahoru, opakujte s frekvencí 3x za vteřinu (**obr. 2**)

Pozor!

- úkony musíte dělat razantně, ale s citem, příliš velká síla může vyvolat zvracení nebo poranění vnitřních orgánů
- v průběhu těchto úkonů se přesvědčujte, zda nedošlo k uvolnění cizího tělesa (nejlépe spolupracující osoba)
- jestliže se vaše pokusy o uvolnění míjejí účinkem, pověřte další osobu **přivoláním ZZS – linka155**, ale v úkonech pokračujte.

Autorka: MUDr. Květoslava Ludvíková

www.babyonline.cz

© babyonline.cz, 2008